

**OHJEITA
PÄIVÄHOIDOSSA OLEVIEN LASTEN
INFEKTIOIDEN EHKÄISYYN JA
HOITON**

Tampereen kaupunki
Päivähoito
Lasten ja nuorten terveystalvelut
4.7.2007/ph 305

YKSITYISKOHTAISET INFEKTIOIDEN TORJUNNAN OHJEET PÄIVÄHOITOON

Yleistä lasten sairastuvuudesta tarttuviin tauteihin

Normaali imeväis- ja leikki-ikäinen lapsi voi sairastaa 5-10 tavallista tartuntatauti eli infektiota vuosittain. Infektioiden esiintyminen painottuu syys- talvi- ja kevätai- kaan ja lapsilla niitä on eniten 9 kk:n iästä puolentoista vuoden ikään. Tavallisesti infektiot kestävät muutamasta päivästä viikkoon, lisäksi tämän jälkeinen toipilasaika on noin viikon mittainen. Vastustuskyvyn kehittyminen toisaalta edellyttää tartunto- ja hengitystietulehduksiakin voi aiheuttaa yli sata virusta. Ihannetapauksessa lapsi sairastaa taudin vähäoireisena tai oireettomana. Huono-onnisimpia ovat lapset, jot- ka sairastuvat oireiseen tautiin lähes jokaisesta kohtaamastaan tartunnasta ja saat- tavat näin joutua nk. infektiokierteeseen.

Taudinaiheuttajat tarttuvat sairaasta henkilöstä terveeseen tavallisimmin hengitys- teiden välityksellä, mutta myös uloste tai tulehtuneen kohdan erite, kuten yskökset tai nenän erite, voivat levittää taudinaiheuttajia. Tämä tapahtuu yleensä käsien väli- tyksellä. Suuri osa tarttuvien tautien aiheuttajista tarttuu henkilöstä toiseen vain hy- vin läheisessä kosketuksessa. Lasten hoitopaikalla on merkitystä siihen, miten pal- jon lapset sairastavat tarttuvia tauteja. Sairastavuus on pienintä kotihoidossa olevil- la lapsilla, selvästi yleisempää perhepäivähoidossa olevilla ja yleisintä päiväkodissa hoidettavilla lapsilla. Usean taudin tartuttavuus on suurta jo ennen oireiden puhkea- mista. Tästä syystä esim. päivähoitoryhmässä on jo paljon oireettomia taudinkanta- jia silloin, kun ensimmäinen oireinen sairastapaus havaitaan.

Lasten poissaolo päivähoidosta tarttuvien tautien takia

Tarttuvien tautien leviämistä ei yleensä pystytä torjumaan siten, että sairaat lapset eristetään päivähoidosta. Useimmiten lapsiryhmässä on samanaikaisesti sekä oi- reettomia, tartuttavia taudinkantajia ja oireisia lapsia sekä taudista jo toipuvia. Sairaana lapsen kannalta on kuitenkin tärkeää, että hän saa sairastaa tautinsa koto- na ja toipua siitä, kunnes hän taas pystyy osallistumaan normaaliin toimintaan päi- vähoidossa. Toipumisajat ovat yksilöllisiä eikä niille voi antaa yleisiä suosituksia. Taudista toipumisaika tulee harkita aina lapsikohtaisesti.

Mikäli lapsi sairastuu kesken päivää hoidossa ollessaan, on sairastumisesta asial- lista ilmoittaa vanhemmille ja sopia lapsen noutamisesta. Tällöin vanhemmat saa- vat päivähoidosta tarvittaessa todistuksen lapsen sairastumisesta. Vanhemmat voi- vat saada todistuksen lapsen sairaudesta työnantajalleen myös lastenneuvolan ter- veydenhoitajalta, ellei lääkärisssäkäynti ole tarpeen.

Päivähoidossa voidaan lapselle antaa ainoastaan lääkärin määräämiä lääkkeitä, al- kuperäisissä pakkauksissaan.

TARTTUVIEN TAUTIEN TORJUNNASTA PÄIVÄHOIDOSSA

Infektioiden leviämiseen päivähoitossa voidaan vaikuttaa yksinkertaisin toimenpitein. Tärkeimmät niistä on esitelty seuraavissa taulukoissa. Näitä toimenpiteitä tulee noudattaa lapsen ikä ja lapsiryhmä huomioon ottaen.

Ruuan jakaminen

- Yksi aikuinen jakaa, hän ei osallistu samalla lasten hoitamiseen
- Lapset voivat osallistua tiskien keräämiseen

Hampaiden pesu

- Päivähoitossa käytetään ksylitoli purukumia
- Vuorohoitopäiväkodissa hampaiden pesu suoritetaan aikuisen valvonnassa

Lapsen käynti WC:ssä

- Auta lasta pesemään kätensä, potta tyhjenetään WC-pyttyyn
- Potta huuhdellaan vain tähän tarkoitukseen varatussa altaassa, omien käsien pesu ja / tai desinfektio lopuksi

Vaipan vaihto

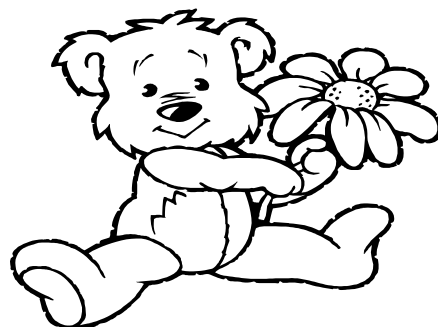
- Vaipan vaihdetaan omassa erillisessä paikassa, jonka alusta on kosteata pyyhkimistä kestävä, vaippa vaihdetaan kertakäyttöpaperin päällä
- Vaipat kääritään muoviin, alusta pyyhitään yleispuhdistusaineella

Eritteiden puhdistus

- Eritteet (oksennus, uloste, veri, virtsa jne.) puhdistetaan välittömästi klooripitoisella puhdistusaineella

Päivittäinen puhdistus

- WC:n kosketuspinnat ja altaat, kovat lelut, pehmeät lelut syrjään kuivumaan
- Päiväkodin ovenkahvat ym. kosketuskohdat
- Lattiat, matalalla olevat hyllyt, kahvat, kaikki pinnat, joihin vaippaikäiset lapset ovat koskettaneet
- Puhdistus tehdään neutraalilla tai heikosti emäksisellä puhdistusaineella
- Huolehditaan siitä, että jokaisella lapsella on henkilökohtaiset vuodevaatteet

Käsienpesuohjeet päiväkoteihin

Henkilökunta

Käsien pesu vedellä ja saippualla

- kun kädet ovat näkyvästi likaiset
- ennen ruuan valmistusta ja eri työvaiheiden välissä
- WC-käynnin jälkeen
- vaipanvaihdon jälkeen
- kotiin saavuttaessa

Käsien desinfektio käsihuuhteella

- päiväkotiin tullessa
- ennen ruuan jakoa ja ruokailua
- WC-käynnin jälkeen ja kun on avustanut lapsia WC:ssä
- vaipanvaihdon jälkeen
- nenän pyyhkimisen jälkeen
- tupakoinnin jälkeen
- eritteiden puhdistamisen jälkeen
- kun ei ole käsienpesumahdollisuutta
- korvaamaan käsien vesi- saippuapesu, kun kädet eivät ole näkyvästi likaiset

Kertakäyttöiset suojakäsineet

- oksennus- ja ripuliepidemian aikana lapsen pyllyn pesussa sekä oksennus-, ripuli- ja verieritteitä puhdistettaessa

Lapset

Käsien pesu vedellä ja saippualla

- päiväkotiin tullessa
- ennen ruokailua
- WC-käynnin jälkeen
- vaipan vaihdon jälkeen
- kun kädet likaantuvat
- päiväkodista lähtiessä
- kotiin saavuttaessa

Käsien desinfektio käsihuuhteella

- vain oksennus- ripuli- tms. epidemia-aikoina käsien pesun jälkeen
- henkilökunta annostelee käsihuuhteen aina lasten käsiin, esim.pumppupullosta

Käsien pesu- ja desinfektio tekniikka

- käsihygienian onnistumiseksi suositellaan, että henkilökunta ei pitäisi työvuoron aikana sormuksia tai muita käsikoruja

Käsien pesu

- kädet kostutetaan vedellä ennen nestesaippuan annostelua
- kädet pestään kauttaaltaan, erityisesti huomioiden sormien päät, sormien välit, peukalot ja ranteet
- saippuajäämät huuhdellaan huolellisesti käsistä pois juoksevalla vedellä
- kädet kuivataan paperiseen kertakäyttöpyyhkeeseen
- vesihana suljetaan käytetyllä paperipyyhkeellä
- opetetaan ja avustetaan lapsia käsien pesussa

Käsien desinfektio

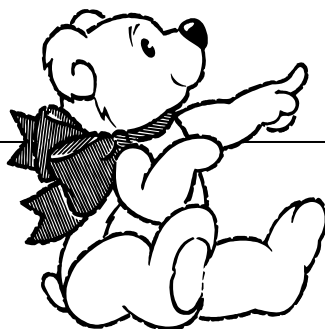
- käsihuuhdetta pitää annostella käsiin riittävästi, ainakin 2 painallusta annostelijasta
- käsihuuhde levitetään kuiviin käsiin
- käsihuuhdetta hierotaan käsiin niin kauan, että kädet ovat kuivat, erityisesti sormien päihin, sormien väleihin, peukaloihin ja ranteisiin
- lapsille käsihuuhdetta annostellaan vähemmän, pieni tippa, joka riittää pienten käsien puhdistamiseen
- opetetaan ja avustetaan lapsia käsien desinfektiossa

Käsien pesu on myös kotona tärkeää. Lapsen kädet on hyvä pestä ja kuivata heti päivähoidosta kotiin palattua, ennen ruokailuja ja WC:ssä käynnin jälkeen.

Seuraavassa on esitetty lasten tavallisimpia tartuntatauteja ja vähimmäis-poissaoloaikoja päivähoidosta tautien tartuttavuuden takia.

Kuume	Lasta ei viedä päivähoitoon, jos kuume alle 1-vuotiaalla peräsuolesta mitattuna on yli 38 °C tai vanhemmalla lapsella yli 37,5 °C. Toipuminen on edistynyt hyvin, kun lapsi on ollut kuumeton yhden vuorokauden.
Yskä ja nuha	Eivät sinänsä estä päivähoitoa, jos lapsella ei ole muita tarttuvan taudin oireita, elleivät oireet häiritse yleisvointia tai päivähoitotoimintaa.
Lentsu, nuhakuume	Lapsi voidaan viedä hoitopaikkaan, kun yleistila ja kuume sallivat.
Ripuli ja oksentelu	Lapsi pidetään kotona, kunnes oireet loppuvat. Jos oireisen lapsen ulosteesta on löytynyt salmonella, lapsen on oltava pois päivähoidosta oireiden keston ja kahden oireettoman päivän ajan. Enterohemorraginen E. coli (EHEC) edellyttää eristystä, kunnes on saatu kaksi negatiivista ulostenäytettä 24 - 48 tunnin välein. EHEC-tartunnan saaneiden hoitolasten vaippaikäiset oireettomat sisarukset pidetään pois hoitopaikasta kunnes on saatu 1 negatiivinen ulostenäyte sen jälkeen kun indeksitapaus on todettu negatiiviseksi.
Vauvarokko	Hoito järjestetään oireiden vaatimalla tavalla. Lapsi palaa hoitopaikkaan, kun yleistila ja kuume sallivat.
Parvorokko	Ihottuman puhjetessa tartuttavuus on jo ohi. Yleiskunto ratkaisee poissaolon.
Enterorokko	Yleiskunto ratkaisee poissaolon.

Vesirokko	Eristämisaikaksi suositellaan 5 vrk ihottuman puhkeamisesta. Rupien kuivumista ei tarvitse odotella.
Hinkuyskä	Lapsi palaa kouluun tai päivähoitoon, kun tartuttavuusaika (3 viikkoa) on kulunut ja yskä on siinä määrin lievä, ettei se häiritse yleisvointia, opetusta tai päivähoitopaikan muuta toimintaa. Makrolidihoidon (roksitromysiini, atsitromysiini) yhteydessä lapsi voi palata hoitoon 5 vuorokauden kuluttua lääkehoidon aloittamisesta.
Tulirokko ja angiina	Lapsi eristetään 24 tunniksi lääkehoidon aloituksesta; yleisvointi ratkaisee kotihoidon keston.
Korvatulehdus	Ei tarvita eristystoimia. Lapsi voi palata hoitoon, kun yleistila ja kuume sallivat.
Märkärupi	Eristys kestää 24 tuntia suun kautta annettavan ja 48 tuntia paikallisen mikrobilääkityksen aloituksesta.
Ontelosyyvät	Ovat virusten aiheuttamia, lapsi voi olla päivähoidossa.
Sidekalvotulehdus (silmätulehdus)	Koska aiheuttajat ovat samoja viruksia ja bakteereita kuin hengitystietulehduksissa, ei ole tarvetta poistaa lasta hoidosta tartunnanvaaran vuoksi
Kihomato	Eristystoimenpiteet eivät ole tarpeen. Lääkehoito annetaan kotona ja mieluummin koko perheelle samanaikaisesti.
Syyhy ja täit	Eristys on aiheellinen, kunnes hoito on annettu.

Lasten infektiosairaudet. Toim. Ruuskanen, Peltola,
Vesikari
Kustantaja Pfizer Oy, 2000

Lääkärin käsikirja
Kunnamo, Alenius, Hermanson, Jousimaa, Teikari & Varonen (toim.)
2006

Toimenpideohje salmonellatartuntojen ehkäisemiseksi. Kuusi, Jalava,
Siitonen & Ruutu. Kansanterveystieteiden tutkimuslaitoksen julkaisu 2/2007.

<http://www.tampere.fi>